

Het Schrijvertje

IVN Roermond e.o.

Zomer 2020

Jaargang 30, nummer 3

Van de redactie

Door Frans Hendriks

Het zijn ongekende tijden. De Covid-19-pandemie schokt de wereld en is nog niet voorbij. Men is bovendien bevreesd voor een tweede golf. De consequenties zullen lang voelbaar zijn.

De laatste maanden hebben zich persoonlijke drama's afgespeeld door een virus waarvan we het voorkomen nog niet konden voorspellen en waarvan de weg dat het aflegt ons voor raadsels stelt.

De huidige crisis kan ons de weg wijzen hoe we bij een volgende uitbraak er beter mee om kunnen gaan. En..... gaat deze crisis ons een weg wijzen in het omgaan met die andere crisis, die van het klimaat?

Janne Opmeer maakte ons attent op een tweetal artikelen op 'oneworld.nl'. Zoek de site op en vul rechts bovenaan bij het vergrootglasje 'Klimaatcrisis' en/of 'Coronacrisis' in en u krijgt twee verhelderende en inhoudelijk sterke artikelen te lezen. De moeite waard!

Iets anders dat ons, weliswaar op veel kleinere schaal, schokte, waren de branden in de Nationale Parken De Groote Peel en De Meinweg. We beperken onze berichtgeving hierover voornamelijk over die in De Meinweg omdat we geen kopij hebben gekregen van de brand in de Peel. 20 t/m 24 april: een vuurzee, verstikkende rook en evacuatie van de bewoners van Herkenbosch. Paniek rondom have en goed van Venhof waarbij zo'n zeventig paarden

een tweede keer, en nu in de nacht, verplaatst moesten worden. De dramatiek van zo'n brand wordt ook zichtbaar door de adder met de verbrande staart op de voorpagina.

Ons redactielid Frank Heinen geeft, als vrijwilliger bij het reptielen- en amfibieënonderzoek in De Meinweg, een inzicht in de (voorlopige) inschattingen van schade en herstel voor het gebied.

Gelukkig geeft Leo Koster in zijn verslag over een wandeling in De Meinweg ook nog een opgewekt beeld van wat behouden is gebleven.

We hebben weer allerlei bijdragen mogen ontvangen waarmee ons zomernummer gevuld is. Over het bedreigde leven van de Europese egel, over het (on)nut van nestkasten in de bestrijding van de eikenprocessierups, over bermbeheer enz. Ook de bijdrage van Huug Stam van de Milieugroep Roermond ontbeekt niet.

Twee pagina's besteden wij aan de eer die René Horsten is toegekomen door zijn benoeming tot Ridder in de Orde van Oranje-Nassau. Proficiat René.

Wij bedanken alle inzenders van kopij en ideeën hartelijk voor hun bijdragen. Wij wensen u een fijne en vooral gezonde zomer.

Einddatum voor inlevering van kopij voor het herfstnummer is 24 augustus.

Van de bestuurstafel

Nieuws uit de afdeling

Vanaf 1 juni zijn de maatregelen wegens de Covid-19-pandemie versoepeld. Desalniettemin heeft het bestuur met pijn in het hart toch moeten besluiten dat de activiteiten van het jaarprogramma voorlopig nog geen doorgang kunnen vinden. De redenen hiervoor zijn vermeld in de mail van 23-5-2020 aan de leden. Maar wij blijven zoeken naar mogelijkheden om enkele activiteiten binnen de geldende maatregelen toch nog te laten plaatsvinden in dit jaar.

Nu fysieke bijeenkomsten tot 30 personen onder bepaalde voorwaarden weer mogelijk zijn, is een overleg gepland met alle coördinatoren van werkgroepen en commissies op 9 juni.

De uitgestelde algemene ledenvergadering is gepland na 1 juli, wanneer er bijeenkomsten tot 100 personen toegestaan zijn. Wij werken nog steeds met een interim-bestuur. Dit kan statutair alleen voor een jaar. Tevens zijn er vacatures voor twee bestuursfuncties. Met name voor de functie van penningmeester en secretaris. De huidige interim-penningmeester heeft aangegeven zijn functie te willen beëindigen. Wij danken Meinse van der Velde voor het vele werk dat hij in deze periode voor onze vereniging verricht heeft. Zonder goed bestuur loopt de continuïteit van de afdeling gevaar.

Nieuws uit het district

Er wordt in 2021 een bomenfestival georganiseerd en alle

afdelingen zijn uitgenodigd hieraan mee te doen. Nadere informatie volgt nog. De districtsvergaderingen worden digitaal gevoerd.

Het district nieuws is overigens te lezen op de website van het IVN-district Limburg.

Nieuws uit de Landelijke Raad

Ook de landelijke raad vergadert digitaal. Het belangrijkste item betreft de vorming van één IVN. De verslagen hiervan zijn te lezen op Ons IVN.

Bestuur IVN Roermond e.o.

Voorzitter	Peter Kessing (ad interim) voorzitter@ivnroermond.nl
Secretaris	Vacature secretariaat@ivnroermond.nl
Penningmeester	Meinse van der Velde penningmeester@ivnroermond.nl
Bestuurslid	Astrid Janissen astrid.janissen@ivnroermond.nl
Bestuurslid	Yves Monod de Froideville yves.monoddefroideville@ivn-roermond.nl

Email: bestuur@ivnroermond.nl

Van de voorzitter

Gelukkig zijn wij over het hoogtepunt van de Covid-19-epidemie heen en wachten wij tot er een vaccin beschikbaar is. De opmars van ziekteverwekkers uit de dierenwereld is verklaarbaar. Wij leven steeds meer met dieren samen, wij reizen steeds meer en goederen en voedsel worden over de hele wereld vervoerd. Door globalisering, de sterke bevolkingstoename met megasteden en gebrekkige hygiënische infrastructuur, als ook de verwoesting van ecologische systemen en de grootschalige energie- en voedselproductie, kunnen nieuwe infectieziekten ontstaan die in korte tijd de wereld op zijn kop kunnen zetten. Ook kan klimaatverandering van invloed zijn op onze leefomgeving en infectieziekten. Wij zullen dus altijd rekening moeten houden met weer nieuwe epidemieën.

Toch nog iets positiefs over deze pandemie. Het is voor het eerst dat wij ons wereldwijd verbonden voelen om dit probleem op te lossen. Wereldwijd wordt gezocht naar een vaccin dat ook voor iedereen beschikbaar moet zijn.

Ook de problemen rond stikstof, klimaat, ontbossing, terrorisme en migratie kunnen alleen opgelost worden met een gezamenlijke en gedeelde verantwoordelijkheid en vooral een gezamenlijke aanpak.

Blijf ondanks de versoepeling van de maatregelen waakzaam en vooral gezond.

Colofon

Nummer 121, juni 2020
Voorpagina: overlevende adder na
Meinwegbrand
Foto: Frank Heinen

Redactie:

Frans Hendriks, Laur Lennards,
Frank Heinen, Marieke Michels

Vormgeving:

Frans Hendriks, Marieke Michels

Email:

hetschrijvertje@ivnroermond.nl

Print: Editoo B.V. - www.editoo.nl

Website: www.ivnroermond.nl

Ledenadministratie: ledenadministratie@ivnroermond.nl

Bankrekening:

NL18RABO 0135 8373 67

Inhoudsopgave

- 2 - Van de redactie
- Van de bestuurstafel
- 3 - Van de voorzitter
- 4 - In memoriam
- 5 - Leven na de vuurzee
- 6 - Bomenfestival
- 7 - Bermbeheer in Roermond
- 8 - Het leven van onze Europese egel...
- 11 - Nestkasten en eikenprocessierupsen
- 12 - Corona
- 13 - Het steenuiltje
- Metselbijen in rolcontainer
- 14 - Vroege vogels
- 15 - Een stukje Meinweg
- 16 - Interview met René Horsten
- 18 - Ecoduct bij Pastoor Pinckersstraat
- 19 - En dan klopt Corona aan
- 20 - Contactpersonen

Onze sponsors vindt u op de pagina's 4, 8, 10, 18 en 20

Meer informatie over onze afdeling en haar activiteiten kunt u geactualiseerd vinden op onze website www.ivnroermond.nl

In memoriam Marie-José Schreurs

Met grote verslagenheid hebben we moeten vernemen dat Marie-José door een noodlottig verkeersongeval om het leven is gekomen.

Marie-José was een trouw lid van de heidewerkgroep; een noeste werker en altijd opgewekt.

Zij genoot van het heidewerk en ook om na afloop samen met de andere leden onder het genot van een kopje koffie nog gezellig na te praten.

Nog maar kort geleden hebben we met alle leden van de heidewerkgroep het winterseizoen feestelijk afgesloten, niet beseffend dat het een laatste afscheid van Marie-José zou zijn.

We zullen haar zeer missen en gaan voor haar een blijvende herinnering creëren op 'onze heide'.

We leven zeer mee met haar dierbaren.

Namens de heidewerkgroep IVN Roermond e.o.

Hermien Hendriks

Boekhandel en Antiquariaat

Neerstraat 31a, 6041 KA Roermond

Nieuwe en antiquarische boeken over natuur en heemkunde,
2e hands literatuur en boeken over geschiedenis, kunst en
nog veel meer !

Woensdag, vrijdag, zaterdag open van 11.00 - 17.00
Donderdag open van 14.00 - 17.00 uur

telefoon: 0475 - 33 46 65 | e-mail: boomboekhandel@freeler.nl

2021: Ode aan het Nederlandse landschap

In 2021 brengt NBTC Holland Marketing een ode aan het Nederlandse landschap: "De veelzijdigheid van ons landschap overweldigt en is al eeuwen een inspiratiebron voor kunstenaars. Dit laten we zien in 2021, als het 600 jaar geleden is dat een groot deel van Zeeland en Zuid-Holland overstroomde tijdens de Sint Elizabethvloed. We vragen tijdens dit themajaar niet alleen aandacht voor de schoonheid van ons landschap, maar ook voor de kwetsbaarheid ervan.

Dit doen we samen met musea, architecten, designers en natuurlijk de landschapsorganisaties zelf.

Tijdens het themajaar staan we stil bij het landschap zelf. Hoe gaan wij om met het landschap? Wat betekent het landschap voor ons? We hebben eeuwenlang het landschap bedwongen om onze voeten droog te houden en onze magen te vullen. Maar het landschap heeft een eigen waarde, het prikkelt onze zintuigen en brengt ons tot rust. Ons gevoel van identiteit hangt er mee samen."

Ben je geïnteresseerd? Google even op 'Ode aan het Nederlandse landschap'. Dan vind je mogelijke ideeën voor activiteiten waar je mee aan de slag kunt rondom dit thema.

Een slachtoffer van de verzengende hitte

Leven na de vuurzee

Door Frank Heinen

De Meinweg werd eind april, net als de Deurnese Peel, opgeschrikt door een grote natuurbrand. Ruim een tiende (meer dan 200 hectare) van de Midden-Limburgse natuurparel ging in vlammen op, waarbij vooral de heide-terreinen zwaar getroffen werden. De bosgebieden kwamen er relatief goed vanaf. Hoewel de immer veerkrachtige natuur zich uiteindelijk wel weer zal herstellen, zal het nog jaren duren voordat zich in de verschroeide terreindelen weer de structuurrijke gemeenschap van heideplanten vormt die voor de trouwe Meinwegbezoeker zo'n vertrouwd aanzicht is.

Schade aan de dierenwereld

Het effect op de dieren verschilt per groep en soort. Grotere en mobiele zoogdieren zoals wilde zwijnen, reeën en vossen zullen er grotendeels in geslaagd zijn om aan de vlammen te ontsnappen. Ze zijn immers snel en beschikken over een prima gehoor en uitstekende reukzin. Vogels die op de grond en in de struiken broeden hebben weliswaar hun nesten verloren, maar de volwassen exemplaren zijn hoogstwaarschijnlijk tijdig weggekomen en zullen dit jaar nog wel een nieuw broedsel voortbrengen. Ook vliegende insecten hebben waarschijnlijk in groten getale tijdig een veilig heenkomen gevonden. Enkele verkoolde, tot morbide standbeelden verstilde exemplaren tonen ons dat er ook in kikkerland slachtoffers zijn gevallen, maar de uitbundige koren die de poel- en bastaardkikkers in mei

en juni ten gehore brachten geven aan dat veel individuen nog springlevend, energiek en kerngezond zijn.

Niet-vliegende insecten en veel reptielen zijn waarschijnlijk het zwaarst getroffen door de zware Meinwegbrand. Ton Lenders, coördinator van het natuuronderzoek in NP De Meinweg en nestor van het Limburgse adderonderzoek, gaf in een artikel in De Limburger aan dat hij schat dat circa een kwart van de adderpopulatie in de vuurzee is omgekomen. Ook de andere reptielen hebben vermoedelijk flinke verliezen geleden, waarbij de hazelworm als de

Aan de brand ontsnapt

langzaamste soort het kwetsbaarst is. Het is ook het enige reptiel waarvan ik verkoolde resten heb teruggevonden. Gelukkig komt deze soort over de hele Meinweg in behoorlijk grote aantallen voor.

Overlevers

Maar gelukkig zijn er in de dagen na de brand ook hoopvolle vondsten gedaan op een aantal verschroeide vlakten. Zo trof de schrijver van dit stukje al diverse zandhagedissen aan die aan de brand zijn ontkomen en een tijdig heenkomen hebben gevonden in een muizen- of konijnenhol. Maar de opmerkelijkste vondst was wel een addervrouwtje met een verbrand staartpuntje (zie foto voorpagina, redactie), een dier dat dus echt ternauwernood is ontkomen aan de vlammen die over zijn leefgebied hebben geraasd. Ook boswachter Robert Ouwerkerk en adderonderzoeker Peter Keijzers stuitten in zwartgeblakerde stukjes Meinweg op adders die aan een wisse dood zijn ontsnapt door tijdig een konijnen- of muizenhol binnen te glippen. Eens te meer een krachtig bewijs voor de veerkracht van deze oeroude diergroep. Er is immers een reden waarom reptielen al honderden miljoenen jaren succesvol de aardbol bevolken. Een geluk bij een ongeluk is ook dat een groot deel van de kernleefgebieden van de

adder, gladde slang, zandhagedis en levendbarende hagedis grotendeels gespaard is gebleven. Voorbeelden zijn het Bosbeekdal, de Slenk, Het Loom, de Lüsekamp en de Lange Luier.

Regeneratie

De regeneratie van de natuur begint op de in as gelegde delen voorzichtig zichtbaar te worden. De eerste frisgroene graspollen zijn al uitgeschoten en zullen op den duur gevolgd worden door jonge heide. Dit pioniersstadium vormt een prima biotoop voor soorten zoals de zandhagedis en veldkrekel (een insect dat kort na de brand ook in de zwartgeblakerde terreindelen al volop hoorbaar was). Hoe de verbrande stukken zich uiteindelijk gaan ontwikkelen (wordt het 'klassieke' heide of sterk vergraste heide?) is grotendeels aan de natuur, maar zal zeker ook afhangen van het beheer. Het zal nog een poos duren voordat de Meinweg zijn vertrouwde aanblik weer terug heeft, maar enkele miljarden jaren evolutie leren ons een ding: ook rampen als branden, overstromingen en zelfs massa-extincties krijgen de dynamische en indrukwekkende natuur nooit definitief op de knieën.

Foto's van de auteur

Ook ontsnapt

Bomenfestival

In 2021 organiseren we als één IVN (IVN-vrijwilligers en beroepskrachten) van maart tot en met december het IVN Bomenfestival Limburg. Met dit festival willen we via verhalen over bomen mensen laten ontdekken hoe zij kunnen bijdragen aan de biodiversiteit in hun omgeving. Zij beleven hoe leuk, interessant, bijzonder en belangrijk de natuur is én maken kennis met IVN.

Opzet

In elk van de vijf Limburgse IVN-regio's vindt een regionale estafette van bomenactiviteiten plaats. Dit betekent dat er per regio tussen maart en december ongeveer 8 bomenactiviteiten gepland worden, georganiseerd door de diverse afdelingen en in sommige gevallen ook partnerorganisaties. De data worden in de regio met de afdelingen afgestemd zodat er per regio een mooi programma staat. Aan het eind van elke activiteit wordt het 'estafettestokje' overgedragen aan de volgende afdeling/organisator.

Planning

20 juni 2020: Inspiratiesessie (online) www.ivn.nl/ivn-bomenfestival-limburg/workshop-ivn-bomenfestival

10 juli 2020: Deadline indienen datum activiteit en organisatie team (indienen per afdeling).

30 september 2020: Deadline indienen omschrijving activiteit voor de communicatie. Instructie volgt.

31 oktober 2020: Start verspreiding communicatiemiddelen campagne.

17 maart 2021: Start campagne gelijktijdig met Landelijke Boomfeestdag 65e editie.

Nov/Dec 2021: Afsluiting estafette per regio.

Bermbeheer in Roermond

Door Wilbert Dekker

In Roermond hebben we een mooi samenhangend geheel van groene zones langs Oranjelaan, Wirosingel en Koninginnelaan en de vijverzone langs de Maasnielderbeek die in een Maasmeander van 10.000 jaar geleden loopt.

Dit voorjaar heeft de bioloog Reinier Akkermans de noodklok geluid over het beheer van deze groene zones door maaien en begrazen. De schapenbegrazing is in 2001 gestart door het Waterschap in de “groene rivier” tussen Roer en Maas langs de Burgemeester Höppenerlaan en de zone rond de hockeyclub Concordia. Op deze grotendeels vruchtbare grond lijkt deze begrazing succesvol. In een evaluatie in 2006 door Bureau Lierlei van het NHGL werden in een klein gebied 90 soorten planten gevonden, 60 meer dan bij het begin.. Er waren ook gebieden met een gelijk blijvend aantal soorten.

Langs de vijvers van de Maasnielderbeek is rond 2001 ook door de gemeente Roermond gestart met lopende begrazing en 's nachts de kudde in een vaste omheining. Dit zorgde voor afwisselend sterk en bijna niet begraasde stukken en voor concentratie van de uitwerpselen binnen en verschraling buiten die vaste omheining. In 2008 heeft de landelijke overheid de subsidie voor schapenbegrazing gestopt. Sinds die tijd worden de schapen langere tijd op één gebied gehouden en wordt alles opgegeten, zodat alleen staakjes van houtige gewassen zoals cichorei blijven staan, evenals de bramen. Die bramen zijn goed als schuilgelegenheid voor allerlei insecten. Deze “drukbe-grazing” lijkt tot vermindering van het aantal soorten planten te leiden in plaats van biodiversiteit te bevorderen.

Daarom vraagt de bioloog Reinier Akkermans dit voorjaar in een notitie om evaluatie van het bermenbeheer in Roermond: inventarisatie van de biodiversiteit in de groene zones die begraasd of gemaaid worden. Want ook bij het maaien, de eerste keer al begin mei ver vóór de zaadzetting, wordt nu alles gemaaid en het maaisel met alle insecten erin meteen afgevoerd.

In het “Uitvoeringsprogramma Duurzaamheid 2020-2024” van Roermond staat op pagina 39 onder het kopje Aanpassing bermbeheer: “Bermen en andere extensieve vegetaties vervullen in het stedelijk groen een belangrijke rol voor insecten en andere dieren, zoals vogels en kleine zoogdieren. Hier wordt gekeken naar potenties voor het creëren van een extensievere, soortenrijkere vegetatie.”

Met een aantal mensen van Natuurhistorisch Genootschap in Limburg samen met IVN zijn we al begonnen regelmatig de zones langs de Wirosingel te inventariseren: Frans Hendriks, Math de Ponti en Wouter Janssen. Op 26 maart, 4 mei, 19 mei, 21 en 22 mei bezochten we het gebied in wisselende samenstelling.

In de groene zones tussen het fietspad en de geluidswal aan de stadskant vonden we alleen algemene soorten. Alleen op twee plekken vonden we bijzondere soorten plan-

ten: in de greppels hoek Wirosingel met Broekhin en langs het hek tegenover verschoerderij Schreurs.

In de grasveldjes langs het Broekhin van Burghofweg tot Wirosingel waren veel exemplaren van veldsalie met prachtige blauwe bloemen en in het vlakke deel stond één exemplaar van de kleine pimpernel. Na de maaibeurt op 7 mei alleen nog veldsalie in de greppel voor Van Heuts. In die greppel vonden we later in mei ook wondklaver en beemdkroon. In de greppel om de hoek langs de Wirosingel veel kleine ratelaar met gele bloemetjes, een op grassen parasiterende soort. Ook verderop naar het zuiden is de kleine ratelaar massaal aanwezig in de taluds van de Wirosingel.

Langs het hek voor de begrazing schuin tegenover boerderij Schreurs hoek Wirosingel met Oranjelaan vonden we ook één maal kleine pimpernel en veel veldsalie en blaas-silene.

Langs het fietspad van Wirosingel/Faunasingel naar

Beemdkroon, rapunzelklokje en kruiskruid

Straat in het talud stond op vele plaatsen gulden sleutelbloem. Dat talud wordt alleen in het najaar gemaaid...(!)

We gaan ook de groene zones tussen Wirosingel en A73 inventariseren. De hele zone willen we deze zomer ook nog maandelijks bezoeken. Er kunnen nog meer vrijwilligers meedoen, maar de groepjes kunnen niet erg groot worden vanwege de coronamaatregelen.

We houden jullie op de hoogte.

Het leven van onze Europese egel loopt niet over rozen

Door Marieke van den Ende

Wie heeft hem nooit gezien..... de egel met zijn bijzondere uiterlijk, spits neusje en een bos met gevaarlijk prikkende stekels.

Zijn signalement luidt als volgt: lengte kop-romp 18-31 cm, staartje 1,8-4,4 cm, gewicht 258-1500 gram (vlak voor de winterslaap), een harige spitse snuit en onderbuik, zwarte kraal oogjes die in een zwart maskertje liggen en twee onbehaarde oortjes. Op de rug bevinden zich ongeveer 8400 stekels bij een volwassen egel.

Aan zijn leefomgeving stelt hij niet veel eisen: voldoende ondergroei, niet te drassig maar wel met fijne rommelhoekjes met takken en bladeren. Het meest komt hij voor in grote parken, tuinen en op braakliggende terreinen, in de dichte nabijheid van de mens. Misschien noodgedwongen, omdat zijn grootste natuurlijke vijand de das is. Deze leeft vooral aan de randen van bos en akkerland, het liefst ver verwijderd van de mens.

Egels leven het grootste deel van het jaar solitair en hebben een sociale structuur die gebaseerd is op een wederzijds vermijden, behalve tijdens de paartijd en als het vrouwtje jongen heeft. Het vrouwtje krijgt 3 tot 5 jongen die met zachte witte stekeltjes geboren worden (1 of 2 nesten per jaar). De jonge egels zijn met 8 tot 10 maanden volwassen.

Overdag hoor of zie je de egel niet. Vanaf de schemering komt hij tevoorschijn en scharrelt luidruchtig rond. Hoewel het een klein dier is, legt hij in de nacht vele kilometers af om zijn eten bij elkaar te sprokkelen. Tijdens een

nacht foerageren kunnen ze zo'n 1,5 tot 3 km afleggen in een omtrek van 200 tot 300 meter rond hun nest.

Egels hebben een goed reukvermogen. Al ruikend zoeken ze hun eten. Dat bestaat uit kevers, slakken, rupsen, wormen, duizendpoten, spinnen en andere ongewervelden. In principe zijn egels insectenetters, maar ze eten ook amfibieën en reptielen, aas en afgefallen vruchten (eikels, beukennoten, bessen) en paddenstoelen. Het zijn opportunistische omnivoren (net als de das).

De egel houdt een winterslaap van november tot maart/

Foto Rooijmans

www.fotorooijmans.nl

Markt 10 - 6021CD - Budel
tel. 0495-494890
h.rooijmans1@chello.nl

Al jaren zijn wij het adres voor Swarovski verrekijkers, spottingscopes en toebehoren.

Met gedegen advies en eindeloos geduld staan we u terzijde in uw keuze voor het juiste Swarovski product.

Een product dat beschouwd mag worden als de "Rolls Royce" onder de optiek. De "Swarovision" bijvoorbeeld wordt op 140 punten op kwaliteit gecontroleerd. Daardoor ontstaat een product waarop met een gerust hart 10 jaar garantie wordt gegeven.

SWAROVSKI OPTIK DIGISCOPING

Dankzij de DCB II, TLS-APO en iPhone adapter gaat de fascinerende wereld van SUPER-TELE-FOTOGRAFIE voor u open.

Met gemak haalt u het moeizaam te benaderen dier 40...50...60 maal dichterbij. Vogels en wild fotograferen was nog nooit zo gemakkelijk!

"Met 35 jaar ervaring in fotografie kunnen wij uiteraard een schat aan informatie en adviezen verstrekken, waardoor goede resultaten meteen haalbaar zijn."

Het assortiment van Swarovski omvat meer dan 30 kijkers en telescopen.

april, dat ligt aan de temperatuur. Als de winters niet zo koud zijn, kan hij ook even wakker worden om iets te eten te zoeken.

Je zou denken, niets aan de hand, hij heeft een heerlijk leven in ons land, maar niets is minder waar. Niet voor niets was vorig jaar, 2019 'Het jaar van de egel', omdat er steeds minder egels in Nederland leven.

De grootste vijand van de egel is de auto. De egel rolt zich namelijk op bij gevaar. Dat werkt uitstekend bij een aanval van een vos, hond of das, maar bij de auto is dat dodelijk. De egel is na zo'n ontmoeting plat.

In de vele tuinen met tegels en steentjes, omheind door een schutting tot op de grond, heeft een egel niets te zoeken. Maak voor de egel een opening in de schutting van 13 bij 13 cm, laag bij de grond, zodat zijn leefomgeving geen gevangenis is.

Er is nog een vijand bijgekomen: de robotgrasmaaier; al veel egels zijn hierdoor aan hun snuit gewond geraakt, waarna er vliegen eitjes op leggen waar maden uit kruipen waarna de egel langzaam wordt opgegeten. Een zeer pijnlijke, lange lijdensweg. Er wordt dan ook afgeraden deze robotmaaiers 's avonds hun werk te laten doen. Ook in tuinnetten boven de aardbeien kunnen egels gemakkelijk verstrikt raken met uiteindelijk dezelfde lijdensweg tot gevolg. Dan is er nog een groot gevaar: hoewel egels prima zwimmers zijn, kunnen ze niet uit een zwembad of vijver komen met een steile rand. Aangeraden wordt om het liefst een glooiende rand in de vijver te maken en anders een loopplankje er schuin in te zetten.

Dit was het slechte nieuws, maar er is ook goed nieuws: wij kunnen de egel helpen door de tips van de Egelwerkgroep op te volgen en deze door te vertellen aan anderen. Kijk op de website www.egelwerkgroep.com of www.egelsnelweg.nl. De Egelwerkgroep valt onder de Zoogdiervereniging, zie www.zoogdiervereniging.nl.

Enkele tips:

- Heb je een gewonde- of verzwakte egel of piepende jonge egeltjes zonder moeder gevonden, zet ze dan in een doos of bench waar ze niet uit kunnen klimmen en geef ze een flesje warm water met een handdoek er om, als kruik in de doos. Daarna bel je de plaatselijke dierenambulance of neem je contact op met de Egelopvang Stein, Steinerbos 2a in Stein, telefoon 06 30881163.

MELD EEN EGEL!

HEB JE EEN EGEL GEZIEN? LEVEND OF DOOD? MELD DEZE DAN! DIT DOE JE DOOR MIDDEL VAN DEZE 5 SIMPELE STAPPEN:

- 1 GA NAAR BIT.DO/MELDEENEGEL**
- 2 GEEF DE LOCATIE DOOR**
Zoek de locatie op de kaart of voer het adres in
- 3 VOER JE E-MAILADRES IN**
Dit kan onder het kopje 'e-mail'
- 4 VUL DE GEGEVENS VAN JE WAARNEMING IN**
Voer de datum en het aantal in en vermeld of de egel levend of dood was
- 5 KLIK OP BEWAAR**
BEDANKT VOOR HET MELDEN!

- Gewonde of verzwakte dieren raken erg snel onderkoeld, dit is levensbedreigend. Onderkoelde dieren moet je nooit vocht of eten geven, hun stofwisseling kan dat niet aan.
- Geef egels geen melk, dat veroorzaakt diarree.

Foto's bij dit artikel zijn aangeleverd door de schrijver.

Beleef de natuur

Brand Deurnese Peel

Behalve in de Meinweg, heeft er ook een grote natuurbrand gewoed in de Deurnese Peel. In feite smeult deze zelfs nog steeds ondergronds en af en toe laaien de vlammen weer opnieuw op. De regen van begin juni was onvoldoende om de diepere grondlagen te blussen. Medio mei verscheen op 'nature today' een artikel over het natuurherstel na de brand. Dit vind je op de volgende link: <https://www.naturetoday.com/nl/nl/nature-reports/mes-sage/?msg=26200>. Je kunt ook naar de website www.naturetoday.com gaan en vervolgens zoeken op "Natuurherstel Peel".

Afgelasting activiteiten

Op de middenpagina's van Het Schrijvertje treft u normaalgesproken een overzicht aan van activiteiten die door IVN Roermond e.o. of door diverse werkgroepen in de komende maanden georganiseerd worden. Vanwege de corona-perikelen heeft het bestuur echter voorlopig alle activiteiten voor 2020 geannuleerd, vandaar dat we ze hier ook niet zullen publiceren.

Houdt u de website www.ivnroermond.nl in de gaten voor de actuele stand van zaken en eventuele (vervangende?) activiteiten die wél doorgang zullen vinden.

janWelters autoservice

APK Keuringsstation
Moderne diagnose apparatuur
Grote- en kleine beurten
Onderhoudsbeurten alle merken
auto's en lichte bedrijfswagens

Schadereparatie en expertises
Ruit reparatie en vervanging
Bandenservice, alle merken
Opslag banden
Aircospecialist reinigen en diagnose

Edisonweg 5a - 6101 XJ Echt - Tel: 0475 48 13 65
www.autoservicejanwelters.nl
www.facebook.com/autoservicejanwelters

DE BUSJOP *eten en genieten*

Reserveer via info@debusjop.nl of 0475-491139

Vraag naar de voorwaarden

HIGH FIVE

Naast het welbekende High Tea concept bieden wij nog vier extra varianten aan: High Beer, High Wine, High Kids en High Bob. Voor ieder wat wils en daarom kan deze High Five per gezelschap gecombineerd genuttigd worden.

Een avond als een echte VIP behandeld worden? Dat kan!

Laat u gratis ophalen en thuisbrengen door onze LimoBob Service.

Een fijn vast gegeven:
ledere zondag

(komte drillerig ongeacht het weer!)

live muziek
vanaf 14.00 uur!

Verwenbon

Met deze Verwenbon zit u altijd goed.
Het cadeau wordt u aangeboden na een succesvolle verkoop van uw auto. Het is een cadeau van de busjop.

DÉ AUTO VOOR BUITEN

VOLVO Rutten

BOXMEER ROERMOND VENLO WEERT

AUTOBEDRIJFRUTTEN.NL

WEPA Nederland B.V.

Boutestraat 125 - 6071 JR Swalmen
Postbus 9013 - 6070 AA Swalmen

Telefoon 088-0183000

info@wepa.nl
www.wepa.nl

Nestkasten en eikenprocessierups

Ons redactielid Laur Lennards kwam in de publicaties van SOVON onderstaand actuele artikel tegen dat wij met toestemming van de auteur publiceren.

Door Leo Ballering, SOVON

Het zijn gouden tijden voor nestkastenmakers en – winkels. Met het schaarse bewijs dat koolmezen ook eikenprocessierupsen eten storten gemeentes en eigenaren van grote terreinen zich op een duurzame maar ook de goedkoopste remedie... nestkasten voor kleine zangvogels zodat die de eikenprocessierupsen opeten en de overlast bestrijden. Dit kan echter niet DE oplossing zijn, was dat wel zo dan hadden we de laatste jaren geen plaag gehad en heel veel koolmezen.

Met deze scepsis hebben we (nestkastenwerkgroep van de Vogelwacht Uden e.o.) dit jaar een proef gedaan bij een natuurcamping. Daar werden rond een aantal eiken, waar het jaar daarvoor eikenprocessierupsen in hadden gezeten, telkens vijf nestkasten voor koolmezen (invlieggat 32 mm) opgehangen. Niet alleen kwamen er kool- en pimpelmezen in de kasten maar ook boomklevers en die kregen allemaal eieren en jongen. De eerste eileg van de meeste soorten was vroeg, met een allereerste eileg op 1 april voor koolmees en pimpelmees en 6 april voor de boomklever en met een gemiddelde eerste eilegdatum van 10 april voor beide mezen. Dat betekende dat gemiddeld de jongen in de eerste week van mei uit het ei kwamen en uitvlogen in de derde week van mei.

In de literatuur staat dat eikenprocessievinders hun eitjes vooral in de toppen van eikenbomen leggen die vorstbestendig zijn en daar overwinteren. Vanaf half april tot begin mei komen de eitjes uit. Na een aantal vervellingen komen groepjes rupsen samen. Zij vormen grote nesten op de stam en zijtakken van de eikenboom. Rupsen vervellen drie keer, daarna, in het vierde, vijfde en zesde larvenstadium, krijgen ze brandharen. Alle larvale stadia samen duren doorgaans drie maanden, van april tot en met juni. Warm weer kan de ontwikkeling flink bespoedigen; koude en natte omstandigheden kunnen de ontwikkeling sterk vertragen. Deze lange ontwikkeling zorgt ook voor een verschil in het uitkomen en uitvliegen van de mezen als vermeende predatoren in mei en de stadia waarin de eikenprocessierups overlast veroorzaakt met zijn brandharen, vanaf juni. Dat werd ook in de proef gezien... ondanks dat er bezette nestkasten rondom de eiken hingen waarin jongen voorzien werden van rupsen, voorkwam dat niet dat er eikenprocessierupsen verschenen en zich ontwikkelden en overlast veroorzaakten. Na het uitvliegen vertrekken de koolmezen met hun jongen naar de wijde omgeving en foerageren niet per se meer in de eiken waar hun nestkasten hingen. Er waren wel vervolglegsels, maar de legselgrootte daarvan is kleiner en het broedsucces lager dan bij de eerste legfels.

De campingeigenaar moest sowieso ingrijpen en heeft eerst preventief gespoten met Xentari: een bacteriesubstraat dat niet specifiek is voor de rupsen van de eikenprocessierups en alle rupsen doodt. Later zijn er nog ver-

schillende sessies gehouden waarbij de rupsen in het kapsel met een hars werden gefixeerd. Als dat hard was, werd het geharste kapsel van de boom gehaald en meegenomen. Bij deze methode kan men echter niet bij kapsels komen die heel hoog in de eiken zitten. Maar ook deze bestrijding voorkwam niet dat er geen overlast ervaren werd door de gasten. Er is niet gezien dat de mezenouders foerageerden op de latere rupsstadia van de eikenprocessierupsen als die zich overdag in de kapsels verstopten.

Hoewel dit een kleine proef was, is er toch veel van geleerd:

- Het plaatsen van nestkasten voor vogels is niet DE remedie waarop velen nu lijken te vertrouwen
 - Er is een verschil in timing tussen het opgroeien van de vogels (in mei) en het brandharenstadium van de rupsen (vanaf juni)
 - Nestkasten vergroten niet de biodiversiteit maar de biomassa die ook nog eens de wijde wereld intrekt.
- De plaag van deze rupsen lijkt vooral een biodiversiteitsprobleem te zijn, de oplossing daarvan dus ook.
 - In bossen en langs bosranden kan een populatie eikenprocessierups zich over de jaren heen opbouwen, voordat voedselgebrek en natuurlijke vijanden zoals parasieten (sluipwespen, sluipvliegen) en predatoren (vogels, vleermuizen, kevers, roofwantsen, gaasvlieg-larven, lieveheersbeestjes, zoals het tweestippelig lieveheersbeestje) een ineenstorting van deze populatie veroorzaken. Daarna kan een evenwicht op een veel lager niveau ontstaan.
 - Het bevorderen van biodiversiteit op welke manier dan ook lijkt de enige oplossing voor dit probleem
- Spuiten met gif is geen oplossing maar juist een deel van het probleem
 - Gif is nooit specifiek, het middel dat het meest wordt ingezet tegen de eikenprocessierups, doodt alle rupsen en daarmee ook het basisvoedsel van een heleboel andere soorten (vogels en andere insecten) waardoor het gifspuiten een biodiversiteitsprobleem veroorzaakt
 - Er zijn meer soorten vlinders die harige rupsen hebben zoals de bastaardsatijnvlinder, de ringelrups, de plakker, de spinselmot en de dennenprocessierups. Deze veroorzaken niet allemaal overlast
 - Er zijn ook meerdere soorten processierupsen
- Mogelijk eten mezen wel iets van de rupsen maar er is, voor zover bekend, geen enkel effect gemeten op de voornaamste parameter, de overlast van de brandharen; ook is er geen effect bekend op de populatieomvang van de eikenprocessievinder.

Corona

Door Frank Heinen

De natuurlijke wortels van de coronacrisis

De hele wereld is momenteel in de ban van een onzichtbaar gevaar dat luistert naar de naam SARS-CoV-2. Dit uiterst besmettelijke virus, dat afkomstig is uit de onderfamilie van de coronavirussen en in de volksmond ook te boek staat als het coronavirus, verscheen eind 2019 ten tonele in China en heeft zich inmiddels over zo'n beetje de hele aardbol verspreid. Vooral in Europa en de Verenigde Staten heeft de coronapandemie zich inmiddels ontwikkeld tot een crisis die zowel op medisch als economisch vlak diepe sporen achterlaat. In talloze landen is het dagelijkse leven vrijwel stilgelegd en gelden strenge contactbeperkingen om de verdere verspreiding van het virus beheersbaar te houden.

Vooruitziende blik

Voor veel mensen is de huidige coronapandemie uit de lucht komen vallen. Dat geldt echter niet voor veel biologen en ecologen die verstand hebben van zoönosen (infectieziekten die van dier op mens kunnen overgaan) en zich intensief bezighouden met de invloed die de mens uitoefent op natuurlijke ecosystemen. Voor hen was het niet de vraag 'of', maar veeleer 'wanneer' een van mens op dier overspringende ziekteverwekker een mondiale pandemie zou veroorzaken. David Quammen, wetenschapsjournalist en schrijver van diverse boeken over ecologische en biologische onderwerpen, schreef jaren geleden in zijn boek *Spillover: Animal Infections and the Next Human Pandemic* al over het risico op het huidige scenario: een nieuw coronavirus dat zich via een Chinese markt zou verspreiden over de hele wereld. "Zoönose is een woord van de toekomst, dat naar verwachting in de 21ste eeuw veelvuldig zal worden gebruikt", schreef Quammen toen al met een vooruitziende blik.

Katalysatoren

Diverse ecologen en biologen benadrukken dat onze huidige, destructieve omgang met de natuur de mens kwetsbaarder dan ooit maakt voor grootschalige pandemieën. Omdat we oerwouden en andere natuurlijke ecosystemen op grote schaal binnendringen en vernietigen, komen we steeds vaker in contact met wilde dieren (en de ziekteverwekkers die ze met zich meedragen) die normaliter de nabijheid van de mens mijden. Door de mondiale, grotendeels illegale handel in dieren en planten, worden exotische organismen bovendien over de hele wereld verslept. Het type markt waar het coronavirus hoogstwaarschijnlijk voor het eerst oversprong van dier op mens, hetzij rechtstreeks van een vleermuis op een mens of van vleermuis op schubdier en vervolgens op de mens, is bijvoorbeeld een broeinest van ziektekiemen. Op dergelijke markten worden allerhande wilde (vleermuizen, reptielen, knaagdieren, apen, schubdieren, ratten, civetkatten en nog veel meer) en gedomesticeerde dieren (honden, katten) in kleine kooitjes dicht op elkaar gehouden en vervolgens geslacht en gegeten. En dit gebeurt allemaal in een setting waar hygiëne niet echt hoog op de agenda staat.

Zwakkere ecosystemen

Daarnaast zorgt de uitholling van natuurgebieden ervoor dat ecosystemen zwakker worden. Zie het als een piramide: hoe meer bouwstenen je verwijderd, hoe zwakker de constructie als geheel wordt. In verzwakte ecosystemen zijn het vaak de generalisten, die ook prima gedijen in de nabijheid van de mens, die overblijven en zich ongecontroleerd vermeerderen. En juist die soorten zijn niet zelden belangrijke vectoren van dierziekten waar ze zelf immuun voor zijn. Knaagdieren zijn een goed voorbeeld van zo'n diergroep. Ze kunnen een keur aan ziekten verspreiden en gedijen goed in de nabijheid van mensen, waar voedselresten talrijk en gemakkelijk verkrijgbaar zijn. Wanneer hun predatoren zoals slangen, kleine katachtigen, marterachtigen roofvogels en uilen zeldzamer worden, kunnen knaagdieren zich bovendien razendsnel vermeerderen.

Als virussen vervolgens van andere dieren overspringen naar de mens, hebben ze een extreem talrijke en mobiele soort te pakken. We zijn immers nog niet eerder in de aardgeschiedenis zo talrijk geweest, terwijl we ons ook sneller, gemakkelijker en vaker dan ooit over de globe verplaatsen. Vanuit darwinistisch oogpunt is SARS-CoV-2 dan ook een ongelooflijk succesverhaal. Het virus past zich gemakkelijk aan nieuwe gastheren aan en is in staat om zich bliksemsnel te vermeerderen en verspreiden.

Voorbode van toekomstige pandemieën?

Volgens veel biologen is de huidige corona-ellende een precedent voor toekomstige pandemieën. Door overal ter wereld de natuurlijke balans te verstoren die vaak het resultaat is van honderdduizenden of miljoenen jaren evolutie, stellen we ons bloot aan de enorme diversiteit aan virussen die zich schuilhoudt in een breed spectrum aan levende wezens. Het is te hopen dat we ook na de coronacrisis niet gelijk overgaan tot 'business as usual', maar van duurzaamheid ook een structurele economische en maatschappelijke prioriteit maken. Een onderdeel van het 'nieuwe normaal' dus.

Vliegende honden, foto Marieke Michels

Het steenuiltje

Door Fenny Gaastra

Enkele jaren geleden plaatste een vriendin van mij (die om de hoek woonde) een steenuilenkast. Al snel werd deze bewoond en er werden eieren gelegd. Na ongeveer een maand werden we verrast met 2 uilskui-kens! Na ijverig voeren in de kast, kwamen ze na een week of vier naar buiten. We zagen ze regelmatig in de buurt rondvliegen, maar hoorden ze nog meer! De bedel-roep van de kuikens (een zoemend hssss) en bij een on-raad een hard 'kipkipkip' van de ouders.

Steenuilen verschuilen zich vaak overdag. Toch zie ik het uiltje op de foto regelmatig bij daglicht. Zonnend op het dak of zelfs bij mij in de tuin op een tuinstoel. Ik hoor hem overdag en 's nachts. Zijn territoriumroep en lokroep zijn heel herkenbaar.

De grootte van het uiltje is tussen de 21 en 23 cm. Hij broedt in holtes van bomen, onder rieten daken of in speciale nestkasten. Een keer per jaar een legsel van gemid-deld 4 eieren. Ze eten gevarieerd. Muizen, kleine vogels, insecten, slakken, regenwormen, het gaat er allemaal goed in.

Het is een standvogel dus alle seizoen op dezelfde plaats.

Foto Fenny Gaastra

Ze zijn gevoelig voor strenge winters. Gelukkig voor de steenuil hebben we daar al jaren geen last meer van (wel erg jammer voor de Elfstedentocht liefhebbers).

De nestkast is een paar jaar geleden weggehaald door de nieuwe bewoners van het huis, maar gelukkig is dit uiltje gebleven. Ik weet niet waar hij zich ophoudt maar ben al-tijd blij als hij zich laat horen of zien. En nu maar hopen dat er weer een paartje wordt gevormd, met nageslacht liefst.

Metselbijen in rolcontainer

Door Wilbert Dekker

Toen ik mijn rolcontainer met groen- en restafval bij de andere zette viel mij op dat in de zijkant een holte opge-vuld was met crème kleurige vulling. Dat was bij nog 4 van de 10 rolcontainers ook het geval. Ook zelfs in het dunne pijpje van het handvat.

Het bleken metselbijen. Vrouwtjes metselbijen leggen een eitje in het gangetje, brengen nog flink wat stuifmeel als voedsel en vliegen dan met leem om het gat dicht te sme-

ren. Per nestcel vliegen ze in anderhalve dag ongeveer 20 keer op en neer. Tussen maart en augustus zijn ze hier druk mee. Na 100 dagen komt het eitje uit en komt door een gat in de afdichting naar buiten. Dat ze bijna elke week flink door elkaar geschud worden is geen belemme-ring....

Alleen de vrouwtjes kunnen steken maar doen dat bijna nooit. Ze vliegen eerder weg, want ze hoeven geen nest te verdedigen zoals honingbijen.

Ze zijn erg belangrijk voor de bestuiving van fruitbomen. Richting Linner Heide staat bij Fruitbedrijf Van Melick een bord: dit bedrijf zorgt voor nestgelegenheid voor wilde bijen, met name metselbijen die de bevruchting van de fruitbomen verzorgen. Speciaal voor de bijen zorgen ze voor voortdurend bloeiende planten, zodat deze ook over een langere periode stuifmeel kunnen verzamelen.

Bij Kenniscentrum EIS is een brochure te vinden : <https://www.bestuivers.nl/wilde-bijen/bijenportretten/-metselbijen>

Foto's van de auteur

Vroege vogels

Door Hermien Hendriks

Op dinsdag 26 mei en woensdag 27 mei heeft het team van 'Vroege vogels' opnamen gemaakt voor hun TV-programma van 40 minuten dat begin oktober geheel gewijd zal zijn aan de natuur van het Leudal. Aanleiding is de publicatie van het boek 'Leudal voor nu en altijd'.

Het team bestond uit: geluidsman Timo, cameraman Jeroen, natuurfilmer Stijn, presentatoren Menno en Wille-mijn, regisseur Janneke, cameravrouwen Iris & Michèle (maandag en dinsdagnacht).

Tijd: 13.00 uur

Wat: de herkomst van hazelwormen

Wie: Menno/Michelle/Iris/Hermien

Waar: Sint Elisabethsdreef 5, 6081 NS Haelen

Op een veel te warme middag gaan wij tegen beter weten in toch op zoek naar hazelwormen. Want de ploeg, bestaande uit Menno en Michelle, heeft hier de tijd voor gereserveerd. Ze zijn beide heel hartelijk, Michelle bedient de camera en het geluid. Een hele opgave, want we moeten steeds over prikkeldraad. Eerst de platen van Mart: M2 ligt op een gunstige plaats en de hazelworm woont daar ook, denken wij, want wordt veelvuldig aangetroffen. Geen succes.

Dwars over de heide naar de locatie in de beekdalen. Daar is het natter en daar vinden we ze zeker. We lopen over de heide en door de blauwe vallei. Wij moeten noodgedwongen heel veel mooie flora en fauna voorbij lopen en de natuurgids in mij vindt dat erg lastig. Kleine zonnedauw, koningsvarens, alpenwatersalamanders, klokjesgentianen, gevlekte orchissen, veldleeuweriknestje. Het tijdschema laat niet toe dat we erbij stil staan.

De platen op de Meulenkamp zijn heet als we ze vastpakken; daar gaat geen verstandige hazelworm onder liggen, midden op de dag. Ondertussen horen wij helder het zomers geluid van drie wielewalen bij de Speckerbrug. Menno speurt alle boomtoppen af om deze te kunnen vinden. Ook op de Meulenkamp hebben wij dus geen succes met de hazelwormen. Nog één locatie met veel trefkans blijft er over: het weilte bij de Speckerbrug. Vier platen die niet in de zon liggen. Helaas ook hier geen hazelworm te vinden. Wel een mooie vervelling van de levendbarende hagedis. Die gaat mee naar huis: een schitterend compleet huidje. Ondertussen worden mij door Menno heel veel vragen gesteld over de hazelworm. Het verschil tussen een mannetje en een vrouwtje, het verschil tussen slangen en deze pootloze hagedis, hoe ze zich voortplanten en voortbewegen. En waarom ik zo gefascineerd ben door dit reptiel. Mijn antwoord: "Ze zijn aandoenlijk, alleen een kop en een romp, daarmee kunnen ze 15 jaar worden. Als ze hun oogleden sluiten krijgen ze zelfs iets menselijks".

Het feit dat wij in het Leudal hazelwormen kunnen aantreffen is al heel bijzonder, want verder komen de reptielen aan de westkant van de Maas in onze omgeving nergens voor.

Ton Lenders en ik hebben bij een aantal hazelwormen heel voorzichtig monsters slijm afgenomen. Deze zijn

Hermien met de cameraploeg van Vroege Vogels

naar Amsterdam naar de VU gestuurd voor DNA-testen, om te zien of onze hazelwormen familie zijn van de hazelwormen in De Meinweg.

Na deze teleurstellende eerste dag geef ik niet op. De volgende morgen ga ik alleen op zoek naar de hazelworm, in alle vroegte. Janneke heeft de regie, met haar heb ik afgesproken dat ik haar zal berichten als ik er een gevonden heb. Wat ons gisteren in drie uur niet lukte, lukt vandaag binnen tien minuten: een prachtig vrouwtje hazelworm. Ze kan uitvoerig door mij voor de camera besproken worden met geluidsman Stijn, filmer Jeroen en met Menno. Stil ligt ze in mijn hand, zonder ook maar een spoortje van onrust. Van Ton Lenders heb ik geleerd hoe ik haar het beste vast kan houden. Wat is dit leuk! En wat een prachtig portret kan ik toch nog schetsen van de hazelworm.

Gelukkig krijg ik van Janneke later een foto opgestuurd. Een mooie herinnering van het eindresultaat.

Een stukje Meinweg

Door Leo Koster

Het stukje Meinweg waar dit artikel over gaat is gevrijwaard gebleven van de grote bosbrand die op 20 april 2020 een achtste deel van het natuurgebied in de as heeft gelegd. Gelet op de vele korte boomstobben hebben hier bomen gestaan. Veel van die stobben zijn door wilde varkens gepolijst. Dit zwartwild schuurt met het lijf langs de randen van deze stobben omdat ze ergens jeuk hebben. Er staan eiken. Andere soorten bomen zijn geringd, dat wil zeggen dat de sapstroom onderbroken wordt en de boom langzaam afsterft. De brem laat er zijn gele bloemen zien, rozetten van het vingerhoedskruid tonen al hun bloei-stengel.

Onlangs trof ik hier op een boomstobbe het levenloze lichaam aan van een volwassen mannetje van de zandhagedis. Welke predator werd gestoord en liet de prooi achter? Het is een vrij open vlakte geworden met wat reliëf en op enkele plaatsen ligt dood hout. Aan de zijkant komt kwel tevoorschijn. Straks bloeit hier de beenbreek. Door de Stichting Koekeloere en met toestemming van SBB zijn onder meer hier nestkasten opgehangen. De vliegopening kan variëren van 3–6 cm. De stichting probeert om onder andere de draaihals hier te laten broeden. Deze vogel laat zich wel eens zien; de behuizing is van topkwaliteit maar de biotoop laat te wensen over, denken we.

Tijdens een in mei 2020 gehouden inspectie van de nestkasten wordt een nestkast geopend. We kloppen eerst voordat de vergrendeling losgeschroefd wordt. Binnenin wordt al duidelijk geprotesteerd. Bij het openen van de nestkast vliegt een grauwbrown gekleurde vogel met een roestbruin gekleurde staart uit de kast. De vogel met lichtbeige borst blijft vlakbij en scheldt ons uit. Het is het vrouwtje van de gekraagde roodstaart dat we gestoord hebben tijdens het broeden. In het nestje liggen zes blauwkleurige eitjes. Na onze controle gaat het vrouwtje weer de nestkast in. De gekraagde roodstaart is een zomergast en trekvogel uit de Sahel-regio. Het zijn holenbroeders en insecteneters met twee legsels per jaar. Ze komen eind maart/half april naar ons land en als ze ergens gebroed hebben zijn ze vaak plaatstrouw. Misschien zien we ze volgend jaar hier weer terug. Deze fraaie vogel hebben we nog nooit in de nestkast aangetroffen. In de hier verder hangende nestkasten treffen we zowel jongen als eitjes van de kool- en pimpelmezen aan. Sommige kunstig gebouwde nesten komen tot halverwege de nestkast. In de buurt van de nestkast van de gekraagde roodstaart hoor ik een korte, ratelende roep kik-kek-kek--kek-kek waarvan ik denk dat het van de middelste bonte

specht zou kunnen zijn; opletten dus. We zien een specht over en voorbij vliegen, zelfs met iets in de snavel. Onder het lover, op enige afstand, hopen we dat de specht zich nog eens laat zien. Dat gebeurt: het is inderdaad de middelste bonte specht. Deze wat zeldzamere spechtensoort heeft interesse in een solitaire berk waarvan het bovenste deel afgestorven is. Hij/zij gaat in het topje van de dode berk zitten en laat zich dan langzaam naar beneden zakken.

Door bladeren krijgen we geen zicht op het nestgat. Mijn collega probeert fraaie foto's te schieten. Met mijn verrekijker, Audubon 8,5 x 44, krijg ik de middelste bonte specht soms prachtig in beeld. De rode kruin en de zalmroze buik zijn goed zichtbaar. Bij verstoring of opwindning worden de rode kopveren opgezet. Hiervan ben ik ook getuige. Vanaf een boomstobbe geniet ik verder met volle teugen van een vogelconcert. Gierzwaluwen vliegen over, de boomleeuwerik laat zijn lullula-achtige zang horen, de koekoek roept, de boompieper stijgt zingend op en vliegt dan als een parachute naar het topje van een boom. Vanuit het sleedoornstruweel zingen de tuinfluiter en zwartkop. Om me heen hoor ik diverse veldkrekels.

Op 3 mei 1997 heb ik mijn eerste nest van de middelste bonte specht ontdekt in de nabijheid van de Vlootbeek bij Munnichsbos. Hij/zij gooide toen los gehakte spaanders van een Canadese populier naar buiten. Dit is voor mij dan de tweede nestvondst. Regelmatig komen beide ouders aanvliegen met een snavel vol eten. De gekraagde roodstaart en de middelste bonte specht; twee prachtige waarnemingen op een klein stukje Meinweg.

Gekraagde roodstaart, foto Joop Wolters

René Horsten, benoemd tot Ridder in de Orde van Oranje-Nassau

Door Frans Hendriks

“Ik zat in een bespreking toen ik werd gebeld door een mevrouw; ik hoorde niet goed wie het was en verzocht haar om op een ander tijdstip terug te bellen. Meteen daarna ging de telefoon van Sylvia Spierts, met wie ik in gesprek was, en zij zei dat het voor mij was. Nou, toen heb ik het gesprek toch maar aangenomen om te zeggen dat ze over een uurtje terug kon bellen. De dame aan de andere kant zei toen snel ‘het heeft de Koning behaagd u te benoemen tot Ridder in de Orde van Oranje-Nassau’. ‘Met wie spreek ik eigenlijk’, vroeg ik nog. Het was de burgemeester van Leudal.”

Dit vertelde René mij in een gesprek in zijn zonnige tuin op een maandagmiddag in mei. We (redactie) hadden René gevraagd om een interview n.a.v. zijn benoeming. Zo’n eer kan niet onbenoemd blijven. Daarom hier een kort verslag van het gesprek met onze aimabele en daadkrachtige oud-voorzitter.

Allereerst René: een hartelijke gelukwens. Wat dacht je waarom je benoemd bent toen je gebeld werd?

“Ik was totaal verrast en had er geen idee van. Blijkbaar voor mijn inzet voor IVN en met name ook mijn activiteiten voor de Floriade en voor de totstandkoming van het Elisabethpad in het Leudal zijn de redenen geweest. Ik vind het eerlijk gezegd heel bijzonder. Als het mij vooraf gevraagd zou zijn, dan had ik gezegd dat het voor mij niet zou hoeven. Ik heb gehoord dat Els Korsten en Sylvia Spierts zich hiervoor hebben ingezet.”

Als ik met andere leden van het IVN in Midden-Limburg praat, valt vaker je naam. Je hebt iets in onze vereniging gedaan dat een sterke, positieve indruk heeft achtergelaten. Wat denk je waaraan je dit te danken hebt?

“Ik heb samen met mijn toenmalig bestuur steeds geprobeerd om vernieuwing in gang te zetten en vooral ook om te verbinden. Het gaat om mensen, om contact. Dat vind ik zó belangrijk. Ook in mijn beroep, een financieel-economische bij DSM, heb ik dat geprobeerd.

Eind 2002 ging ik met de VUT en heb in 2004 met twee vrienden een fietstocht gemaakt naar Santiago de Compostella; 2500 kilometer. Voor vogels heb ik mij altijd al geïnteresseerd en in najaar 2004 ben ik begonnen met de natuurgidsenopleiding van IVN Roermond e.o. Dit ook omdat ik n.a.v. enkele reisjes met mijn zonen tot het inzicht kwam meer over natuur en landschap te willen weten. In de opleiding heb ik samen met een andere cursist De Banen als adoptiegebied gekozen en daarover een uitgebreid onderzoeksrapport geschreven. Het heeft mijn interesse in natuur en landschap erg vergroot.

De natuurgidsenopleiding werd onderbroken door een vraag van mijn oude werkgever om een project te verwezenlijken in Italië, Capua, dertig km boven Napels. Dat heb ik gedaan, het was hard werken en een fantastische tijd.

Het diploma van de natuurgidsenopleiding heb ik tòch gekregen, omdat het rapport over De Banen gereed was en ik ook mijn stage had afgerond.

Tijdens de Algemene Ledenvergadering 2007 werd mij gevraagd toe te treden tot het bestuur. En dat heb ik gedaan. Anderhalf jaar later werd ik voorzitter. Het maken van het jaarprogramma werd mijn zelfgekozen taak. Tevens heb ik toen een beleidsplan voor de afdeling gemaakt, waarvoor ik groot aantal mensen heb geïnterviewd. Op basis van het plan hebben we meer korte cursussen, workshops en wederom een natuurgidsenopleiding (in 2010) georganiseerd. Een ander belangrijk element uit het plan was versterking van de onderlinge band en samenwerking, samenwerken met andere IVN-afdelingen en andere natuur-organisaties. Er ontwikkelde zich een erg prettig bestuur waarmee ik een fijne tijd heb gehad.

Ondertussen werd ik lid van de werkgroep Communicatie, Educatie en Recreatie van Nationaal Park De Meinweg. Ook hierin heb ik veel tijd gestoken, o.a. met het maken van een uitgebreid verbeterplan.

In die tijd kwam er IVN-overleg op regio-niveau van de grond en daarin kwam op een gegeven moment de Floriade 2012 aan de orde. Ik wist daar niets van en vroeg om toelichting. Natuurbeleving zou een hoofdthema worden en de mogelijkheid om IVN daarmee te presenteren zag ik

meteen zitten: “Ik ga met het landelijk bestuur hierover praten”. Het toenmalige bestuur zag het wel zitten en we kregen groen licht. Sylvia Spierts toonde zich ook enthousiast en we gingen samen aan de slag.

Hoe gaan we dit organiseren, wat kan onze inzending worden? Een blauwdruk was er niet en het zoeken werd begonnen. Samenwerking met Vivara was voor de hand liggend en met onze toezegging vrijwilligers te leveren werd een basis gelegd. Het werd een groot avontuur. Studenten van Hogeschool Larenstein raakten na een vraag van ons begeistert en vroegen ons hen vrij baan te geven voor een ontwerp voor zo’n duizend vierkante meter op het Floriade terrein. Dat deden ze! Geheel gratis. Een prachtig concept met een natuurbelevings-plek, een hut, water en mogelijkheden om met kinderen aan de slag te gaan.

Een volgende kwestie was het vinden van vrijwilligers om de zaak te bemensen. Het ging om de periode van april t/m begin oktober en het aantal van vier vrijwilligers per dag van 10.00 tot 19.00 u. Daartoe hebben we een soort roadshow langs IVN-afdelingen door het hele land georganiseerd. Een hele klus die uiteindelijk werd beloond met de aanmelding van zo’n driehonderd vrijwilligers uit het hele land. We hadden een wachtlijst!

Volgende opgave was het vinden van voldoende financiële middelen, om ons terrein in te richten, de vrijwilligers onder te brengen in een B&B met een kleine vergoeding om te eten en andere kosten. IVN Nederland besloot om

de landelijke vrijwilligersdag te schrappen en het geld daarvoor beschikbaar te stellen voor de Floriade. Verder hebben we nog aantal sponsors gevonden om het gehele project mogelijk te maken.

Het is een prachtig, veel omvattend project geworden waar zó veel enthousiaste mensen aan hebben meegedaan dat ik daar achteraf nog altijd met veel genoegen aan terugdenk. Prijzen werden tegen het einde uitgedeeld voor de beste presentatie, vormgeving enz. en wij hebben voor het educatieve werk met kinderen de derde prijs gekregen. Voor het Floriade-project heeft IVN Nederland mij ‘de Zilveren Lelie’ uitgereikt, de IVN-prijs 2012.”

Ik vraag René naar zijn motivatie en drijfveren en noem daarbij ook het Elisabethpad in het Leudal.

Ik houd ik ervan om pittige klussen –waar ik zelf echt in geloof– op te pakken, zoals o.a. de Floriade en met name ook het Elisabethpad, dit met Hermien Hendriks en Hans Levels, waar we 5 jaar hard aan gewerkt hebben, en waar–bij ook een mooie samenwerking is ontstaan met Groen Hart Leudal.

Het geeft mij voldoening dat ik de vele vrije tijd, die ik heb zinvol heb kunnen besteden.

Als bestuurder bij IVN of als lid van de programmacommissie stond mij voor ogen vandaag niet alleen dingen te doen die je gisteren deed. Vernieuwing dus. Een organisatie is ook een ‘mensen–ding’. Daarom vind ik het zo belangrijk om mensen welkom te heten en waar mogelijk persoonlijk te benaderen. Samenwerking, verwondering en vooral ook plezier zijn bij mij de richtinggevende elementen.”

Ik sluit ons gesprek af door René te bedanken voor zijn openhartigheid.

ZAAL 't LEUKE CAFÉ

Leukenstraat 6, 6099 AR Beegden
www.leukebeegden.nl

Uw adres voor:

- Verenigingen
- Vergaderingen / bijeenkomsten
- Voorlichting / werving / opleiding
- Cursussen
- Recepties
- Koffietafels
- Bruiloften
- Feesten & partijen

Ecoduct bij Past. Pinckersstraat

Door Huug Stam

In het evaluatierapport natuurcompensatie A73 wordt aangegeven in welke mate de maatregelen om de schade aan de natuur te compenseren effectief zijn. Dit in verband met dat deze weg al weer vele jaren geleden is aangelegd. Antwoord wordt gegeven op vragen als: Worden de faunatunnels gebruikt, hebben de dieren die verplaatst zijn zoals dassen, bepaalde mieren alsmede bepaalde planten succes in de nieuwe situatie? Een passage trok speciaal de aandacht van de Milieugroep Roermond en wel die betreffende het ecoduct nabij de Pastoor Pinckersstraat.

Het ecoduct overspant zowel de rijksweg Swalmen - Roermond, de A73 als een waterloop. Het ligt in de directe nabijheid van het Retailpark.

De passage: "Het ecoduct wordt regelmatig gebruikt door wandelaars en/of paarden/ruiters (.....). De veelvuldige menselijke betreding, tezamen met de smalle breedte, zal het hoofdprobleem zijn van het niet functioneren van het ecoduct."

Het prikkeldraad dat het ecoduct afschermt van de doorgaande weg wordt stelselmatig doorgeknipt en even zo vaak gerepareerd door de Milieugroep. Een belangrijk gegeven is dat aan de westzijde van het ecoduct een officiële ruiterroute ligt en aan de andere zijde een paardenbedrijf. Tijdens een veldbezoek door de gemeente Roermond, Rijkswaterstaat en de Milieugroep wordt de situatie besproken. Vele contacten en verzoeken van de Milieugroep zijn daaraan vooraf gegaan. Verschillende opties passeren de revue en Rijkswaterstaat zegt toe actie te zullen ondernemen. Tijdens de bespreking passeren twee ruiters over het ecoduct die door de Milieugroep staande worden gehouden. De ruiters zijn van mening dat ze de natuur geen schade toebrengen en blijken niet voor rede vatbaar. Ondanks de toezeggingen van Rijkswaterstaat blijft enige actie van welke aard dan ook uit. Samen met Marieke van den Ende van de Zoogdierwerkgroep wordt het betreffende raster uitgebreid met een takkenril waaraan we veel tijd besteden. Ongeveer dezelfde tijd zullen de boosdoeners nodig hebben om dit ongedaan te maken. Uiteindelijk ziet ook Rijkswaterstaat, nadat we gemeld hebben dat motorcrossers hun sportieve bezigheid uitoe-

fenen op het ecoduct, aanleiding om in actie te komen. De maatregelen bestaan niet uitsluitend uit verbodsborden maar ook uit fysieke barrières, zie bijgaande foto. Het heeft als resultaat dat inmiddels duidelijke prenten van in ieder geval zowel ree als das aanwezig zijn die bewijzen dat in ieder geval deze dieren inmiddels het ecoduct gebruiken. Foto is van de auteur.

Lid worden?

Wilt u iemand anders lid maken of zelf lid worden van onze IVN-afdeling? Dat kan!

Lidmaatschap kost u twee euro per maand. Naast de vele gratis activiteiten waaraan u deel kunt nemen, ontvangt u Het Schrijvertje, ons afdelingsblad met interessante artikelen over de natuur, vier maal per jaar gratis in huis. Een huisgenoot betaalt slechts 5 euro per jaar en kinderen zijn zelfs gratis lid.

Voor het aanmelden van een nieuw lid kijkt u op www.ivnroermond.nl.

Wij heten u van harte welkom!

En dan klopt corona aan

Door Sjoerd van der Schuit

"Hallo, is daar iemand?" Zachtjes wordt er op de deur geklopt. We hadden gehoord dat er iemand onderweg was, maar ja: je hoort zoveel tegenwoordig.

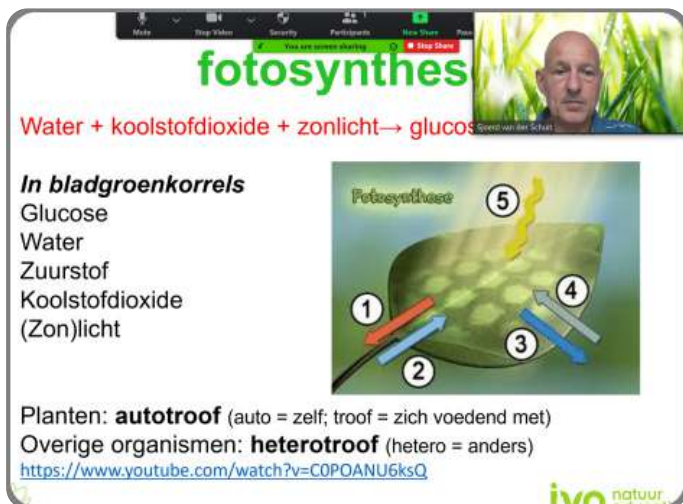
We gaan verder met onze les 1e les Planten. Het is inmiddels 4 maart en een enkeling heeft zich afgemeld. We genieten van de 5 minuten over Speenkruid en Toos gaat helemaal los op haar onderwerp. Je hoort de groep denken: "Oef, dit gaat ergens over." Maar de les vliegt voorbij.

Een week later in Beegden volgt een les over Leiderschap en Leerstijl. Meer afmeldingen dan normaal. Het was voor sommigen een Intensieve les. Reageren op mensen die iets anders willen dan jij: hoe doe je dat?

Dit keer wordt er nadrukkelijk op de deur gebonkt. Ik doe open en zie een mild ogende man met een oosters uiterlijk. Hij wil binnen komen, maar daar heb ik geen zin in. Zonder veel te zeggen sluit ik de deur.

We overleggen met het Kernteam: "Wat doen we?" We besluiten om de lessen tot 1 mei te cancelen en gaan alternatieven onderzoeken. De docenten hadden hun lessen al grotendeels voorbereid en gaan aan de slag om met extra teksten en geluidsfragmenten de presentaties zelfstandig te maken. Ik ga aan de slag met het grote scala aan communicatiesoftware. Teams, Skype, Zoom, Webinar, en nog tientallen andere. De familie wordt iedere keer opgetrommeld om te skypen of te zoomen. Het wordt Zoom. Na een aanvankelijke aarzeling komen er al snel enthousiaste reacties van de docenten.

We gaan de binnenlessen met Zoom doen.

Zo ziet communicatie via Zoom er uit

Ik kijk door het raam naar buiten; het is stil, angstig stil. In mijn tuin fluiten de vogeltjes volop en de planten barsten uit de grond. Zou er dan toch niets aan de hand zijn?

De natuur laat zich van haar mooiste kant zien. Maar ergens daarbuiten loopt iets sombers door de straat. Je ziet het niet, je voelt het wel.

De eerste Zoomles is een succes. 35 mensen keken mee en stelden vragen en Toos ging in op de presentaties die ze eerder gemaakt en verspreid had. We lieten de presentatie gelijktijdig zien en al vanaf het begin was er een uitstekende discipline. Handje opsteken en pas als je de beurt krijgt praten. De meekijkende andere docenten waren meteen enthousiast en dezelfde avond nog kreeg ik de reactie van Ad en Bèr dat ze hun lessen ook wel op deze manier wilden verzorgen.

Een zacht melodietje van mijn wekker maakt me wakker; het is 04:30. Ik sta stilletjes op en pak de spullen die ik de avond daarvoor al had klaargelegd. Ik ga broedvogels tellen in mijn telgebied. Als ik rond 12 uur terug kom, krijg ik het bericht dat die mild ogende oosterse man toch niet zo mild was. Hij had ook een paar straten verderop aangeklopt en was daar wel binnengelaten...

'Het nieuwe normaal'; ik kan er niet aan wennen. Gelukkig hoor ik op tv dat ik niet de enige ben. Maar er komt ruimte. En met Ad, Bèr en Toos hebben we een 'Zoomsessie' over hoe we de buitenlessen vorm kunnen geven in deze anderhalvemetersamenleving. Handgel, desinfectie, mondkapjes, kleine groepjes, etc. Alles komt aan de orde en Ad en Bèr herschrijven hun lessen om alles mogelijk te maken...mits het mag van het IVN. 20 mei krijgen we het bericht van IVN dat we weer naar buiten mogen. Als we de cursisten doorgeven dat we weer mogen krijgen we enthousiaste reacties.

Het spoor van de oosterse man is lastig te volgen. De dubbele pagina's in De Limburger maken wel duidelijk dat hij allesbehalve 'mild' is. Hij zou nu in Zuid-Amerika rondwalen. Al heb ik het gevoel dat hij hier nog niet helemaal weg is. Maar altijd binnen blijven is ook geen optie.

Bij sommige cursisten er is ook twijfel. Sommigen wachten liever nog even; een enkeling overweegt te stoppen. Begrijpelijke reacties die we natuurlijk respecteren. We communiceren veel en open en ook het persoonlijke contact wordt op prijs gesteld. In juni gaan we nog twee keer 'zoomen' (dat woord komt in de 'Dikke Van Dale') en 4 juli hebben we onze afsluitende excursie van dit eerste half jaar. Ja in anderhalvemetermodus! Zo hebben we de locaties van de binnenlessen allemaal opnieuw afgesproken om op de juiste afstand van elkaar te kunnen zitten. En als je straks iemand ziet rondlopen met een mondkapje met IVN-logo... grote kans dat dit een cursist is van de Natuurgidsen Opleiding Midden Limburg 2020-2021.

Beleef de natuur

INDIEN ONBESTELBAAR: PASTOOR PINCKERSSTRAAT 12D, 6071 NW SWALMEN

Beleef de natuur

Contactpersonen

IVN Roermond e.o. organiseert diverse activiteiten. Wilt u iets weten of actief meedoen, neem dan contact op met één van de volgende personen:

Werkgroep Vogels

Meinse van der Velde, 06-13300436
mj.vd.velde@home.nl

Werkgroep Planten

Willemiek van Deutekom, 06-20903490 (regio oost)
Hermien Hendrikx, 06-13015190 (regio oost/west)

Natuurclub De Speurneuzen

Sjoerd van der Schuit, 0475-302733

Vlinderwerkgroep

René Horsten, 06-22468910
vlinderwerkgroep@ivnroermond.nl

Heidewerkgroep

Hermien Hendrikx, 06-13015190
hermienhendrikx@hotmail.com

Jeugdcommissie

Eef Schoffelen, 0475-552278

Fotowerkgroep

fotowerkgroep@ivnroermond.nl

Werkgroep Amfibieën en Reptielen

René Horsten, Hermien Hendrikx; zie hierboven

Zoogdierwerkgroep

Joost Geraets, Marieke van den Ende
zoogdierwerkgroep@ivnroermond.nl

meer genieten van het wandelen

Geniet meer van het struinen,
wandelen en excursies in de natuur
met de juiste wandelschoenen
en wandelkleding

We hebben een
enorme keuze en
helpen je graag

Altijd
10% korting op
alle schoenen
en kleding

beleef de natuur!

Ton Notermans
wandelsport - outdoor - kamperen

Dr. Philipslaan 25-B - Roermond - T. 0475-420610 - tonnotermans.nl

Macrofaunawerkgroep

Ron Van Pol, 06-25012712
macrofauna@ivnroermond.nl

Excursieloket

Frans Hendrikx, 0475-503291
excursies@ivnroermond.nl

Werkgroep Communicatie

Yves Monod de Froideville
06-41742984
communicatie@ivnroermond.nl

Programmacommissie:

Peter Kessing, 06-25378119
programmering@ivnroermond.nl

Vertrouwenspersoon

Rikie Verhagen, 0475-464767
rikie.verhagen@ivnroermond.nl

Redactie Het Schrijvertje

Frans Hendrikx, 0475-503291
hetschrijvertje@ivnroermond.nl

Webmaster: webmaster@ivnroermond.nl

Fotomaster: fotomaster@ivnroermond.nl